

Plichtsbewust of verplicht?!

Bijzondere Wachtkorpsen in Balen
tijdens de Tweede Wereldoorlog

Bram Dierckx | Tom Vanleeuwen

Bijzondere Wachtkorpsen in Balen...

Tijdens de Tweede Wereldoorlog waren in Balen verschillende organisaties actief die waakten over de goede orde en rust binnen de gemeentegrenzen. Het landschap van de verschillende wachtkorpsen was zeer divers en breed. Enkele organisaties ontstonden reeds tijdens het Interbellum en werden bestendig door de Duitse Militaire Overheid. Maar ook in de oorlogsperiode zelf kwamen verscheidene, bijzondere groeperingen tot stand. De Duitse bezetter hield de werking van al die groepen, al dan niet rechtstreeks, nauwlettend in de gaten. De werving, het lidmaatschap, de achtergrond alsook de functies van die verschillende korpsen kenden vele varianten. Een deel van de manschappen binnen de groeperingen meldde zich plichtsbewust als vrijwilliger. In veel gevallen was er echter sprake van verplichte dienstneming en opgeëiste leden.

Tot op de dag van vandaag bestaat er dan ook nog veel controverse rondom het thema. Die bewogenheid wordt eveneens gereflecteerd in de hoofdtitel van deze studie: 'Plichtsbewust of verplicht?!'. De globale onbekendheid van, of publieke onwetendheid over, het onderzoeksthema zit daar eveneens in vervat.

In dit boek wordt een historisch overzicht gegeven van verschillende wachtkorpsen die tijdens de oorlogsperiode in Balen aanwezig waren. Daarbij wordt eveneens een poging gedaan om de grote onduidelijkheden over de verschillende organisaties op te klaren en het bestaan van de groeperingen te kaderen binnen een historische en daarnaast lokale, Balense context. In die analyse staat heel bewust de realiteit van de oorlog en de Duitse bezetting centraal, een realiteit die niet wit of zwart is en wordt gekenmerkt door heel wat grijze zones.

Welke korpsen waren effectief in Balen en in de deelgemeente Olmen actief? Wat

deden die organisaties? Wie was daarbij betrokken? Aan welke lokale gebeurtenissen en feiten kunnen de wachtkorpsen worden gelinkt? Op basis van authentiek en periodiek bronnenmateriaal, afkomstig uit verschillende archief- en documentatiecentra, tracht dit boek alvast een hiaat op te vullen in de (lokale) geschiedschrijving over de Tweede Wereldoorlog.

De groeperingen die in dit werk aan bod komen, dienden allen een gelijkaardige finaliteit en konden om die reden onder de brede noemer van 'wachtkorps' worden geplaatst. Een duidelijk onderscheid tussen de verschillende organisaties en hun achtergronden is en blijft echter noodzakelijk om specifieke duiding te geven. Om die reden kwamen in deze bundel vier aparte hoofdstukken tot stand, die stuk voor stuk dieper ingaan op één bijzonder wachtkorps.

Het eerste hoofdstuk gaat dieper in op de geschiedenis van Passieve Luchtbeschermingsdiensten in Balen voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het tweede hoofdstuk werpt een licht op de Boerenwacht en de bescherming van de Balense velden en oogst tijdens de oorlogsperiode. In het derde hoofdstuk wordt vervolgens de lokale werking en inzet van de Vlaamsche Wacht uiteen gezet. Tot slot wordt ook de opeising van Balense burgers voor specifieke doeleinden aan het einde van de Duitse bezetting onder de loep genomen.

Bijzonder veel lees- en kijkplezier.
Bram Dierckx & Tom Vanleeuwen

Inhoudstafel

9

1 Bommen op Balen?!

155

2 Halt! Boerenwacht!

205

3 Inzet van de Vlaamsche
Wacht op Balens
grondgebied

279

4 Opeising van Balense
burgers voor specifieke
wachtdoeleinden

